

Lorena Salazar Masso

De rivier is een wond
vol vissen

Vertaald uit het Spaans door
Irene van de Mheen

SIGNATUUR

2022

1

De jongen en ik komen aan op de kade van Quibdó. We zoeken een kano naar Bellavista, voor ons beiden en voor de pluchen pinguïn, die hij niet heeft losgelaten sinds we van huis zijn vertrokken. We gaan op de betonnen trap zitten die naar de *Atrato** voert, bij een vrouw koop ik een mango met limoen en zout voor hem, en we wachten. De ochtend is van de vogels, ze zingen in de bomen aan de oever van de rivier; zelfs de jongste vogels hebben een nest met kale, weerloze, hongeri-gerige kuikens.

‘Ma, kijk, een vogeltje,’ zegt hij.

‘Dat is geen vogeltje, dat is een kalkoengier,’ antwoord ik met mijn mond vol mango.

De kalkoengier met zijn rode kop zit op een vuilniszak. Ik heb geen zin om de jongen het verschil uit te leggen tussen dat akelige dier en een vogeltje, en hij vraagt ook niets.

Het dier slaat zijn vleugels uit en de rivier voert de vuilniszak mee stroomafwaarts.

Het dorp begint aan de rechterkant van de rivier en strekt zich uit tot in de jungle, die de invasie bestraft en haar ruimte terugeist door de muren met vocht en schimmel te doordrenken. In Quibdó ruikt de *Atrato*

naar gezouten vis, sinaasappel en nat hout. Diepe rivierbedding bewaakt door oude huizen, in het gezelschap van kinderen en vrouwen die aan de waterkant de was doen. Het is een rivier in haar jonge jaren, ze ontspringt in Carmen de Atrato en mondt uit in de Caraïbische Zee. De mensen in het dorp leven van de rivier: ze vissen erin, varen erover en zingen daarbij. Ze bidden tot haar. Een brede rivierarm van zwarte aarde.

Meer naar binnen, in het tropische regenwoud, spiegelt de Atrato niet zoals de Amazone, ze lijkt niet op de groene Cauca en ook niet op de Magdalena, die wild schuimend door het land stroomt. Soms is ze grijsbruin, soms kaneelkleurig, en ze ruikt als een fotoalbum dat na lange tijd wordt opengeslagen.

Aangemeerd aan de steiger, in afwachting van passagiers en proviand: drie houten kano's en twee vuilwitte snelle motorboten. Elk met zijn bestuurder die voorbereidingen treft voor de reis. Elke ochtend, op weg naar school, doen de jongen en ik een spel: het dorp wakker maken. Terwijl de winkels hun deuren openen lopen we door de Calle Alameda, groeten de man van de slagerij, aaien de kuikentjes van de dierenwinkel, werpen steelse blikken op de slapende dronkenlappen, hangend over de tafels in de kroeg – de jongen zegt dat het poppen zijn. Sjouwers laden balen rijst uit. Bij het huis van de prostituees zijn de balkondeuren gesloten, ze slapen een gat in de dag. Handkarren met bananen en manden vol limoenen staan in rijen langs de stoep, een oude vrouw die ik al heel lang ken, roept ons met nog ongekamd haar vanaf haar balkon toe dat we te laat komen, en we zetten de pas erin.

Het dorp ontwaakt vol verwachting, als een kind dat een boek voor het eerst openslaat. Verwachting die vervliegt wanneer de zon haar hoogste punt bereikt en aan haar afdaling boven de jungle begint. De vochtige warmte van de middagen in Quibdó met haar verzen-gende zon is drukkend, verstikkend, ze laat de gezich-ten van de mensen glanzen totdat ze om een uur of vier, vijf in een wolkbreuk losbarst. Het is geen regen: de he-mel ontleedt zich over de winkels die sinds de ochtend hun waar hebben uitgesteld.

De mensen op straat weten niet waar ik met de jon-gen naartoe ga, ze lopen naast ons alsof er niets aan de hand is. Een paar jeeps wachten op trossen groene ba-nanen die de motorboten aanvoeren van de plantages om naar de winkels in de wijk gebracht te worden. Een van de kano's – de kleinste – is vol met drie inheemse mannen en twee balen marktwaar. Ze steken peddelend de rivier over, ze staan rustig en stevig rechtop in hun oranje, knalgroene en felblauwe korte broeken. De kade begint vol te stromen met reizigers, we maken aanstal-ten om aan boord te gaan van de goedkoopste kano. De jongen begrijpt niet goed waar we heen gaan – een uit-stapje, heb ik gezegd – en ik verberg de weemoed die ik voel omdat we terugkeren naar waar ik ooit thuis was, en waar niets meer over is van mijn kindertijd. Maar van die van de jongen wel.

De kano vertrekt over een halfuur en met die kano gaan wij mee. De schipper, een zwarte vrouw die zich beweegt in een groene jurk met inheems borduursel – dromen, verschijningen, een of andere voorspelling – draagt slippers, teenslippers. 'Goedemorgen,' begroet ze

ons vanuit de kano, en ze roept dat we onze bagage moeten gooien zodat ze die in het ruim kan stoppen. Ik kijk naar de jongen, een vlo die zich aan mijn jurk vastklampt, en vermoed dat hij bang is. Ik maak er een spelletje van: we tellen tot drie en gooien dan onze spullen in de boot. Een, twee, drie: kleren voor de komende dagen, pyjama en tandenborstel vliegen in een kleine koffer door de lucht. De vrouw van de boot zet hem in een compartiment bij de motoren en richt haar blik weer op ons. Ik gooi ook mijn tas en de pinguïn van de jongen.

‘En ik dan, ma, wat zal ik gooien?’

De vrouw kijkt hem aan en zegt dat hij gerust kan springen, zij zal hem opvangen. Ik pak het hangertje in de vorm van een schijfje limoen dat ik om mijn hals draag en druk mijn lippen erop. De jongen kijkt naar me en weet meteen dat hij kan springen. Het hangertje is een teken dat hij, heel zeker van zichzelf, op een avond heeft bedacht.

‘Ma, altijd als je die limoen tussen je tanden hebt, zeg je overal ja op.’

Aan kinderregels valt niet te tornen. Ik onderwerp me aan zijn wet. In ruil daarvoor vraag ik hem zijn huiswerk te maken voordat hij buiten gaat spelen. Ik bereid hem voor op een leven van geven en nemen. We voeden elkaar op. Ik leer hem zichzelf te zijn en hij helpt mij mezelf te vergeten, op een nieuwe manier te leven, met nieuwe tekens die verder niemand begrijpt. Hij hoort bij mij. Ik heb hem niet gebaard, maar ik ben zijn moeder. Dat zeg ik elke nacht tegen mezelf, een gebed om me niet te veel te hechten. Bij het zien van de boot wil ik zeggen dat hij niet moet springen, dat we naar

huis gaan en tv gaan kijken, dat ik hem nodig heb. Ik glimlach naar hem, zijn rechterhand laat mijn jurk los, die nu helemaal gekreukeld is.

‘Een, twee en drie!’ schreeuwt hij, en hij springt. Hij wordt opgevangen door de vrouw van de boot. ‘Nu jij, ma!’

Een sprong maken of je in de stroming storten. In de ogen van de jongen sta ik op het punt een sprong te maken. Hij klinkt vrolijk, in juichstemming, het is een spelletje. De schaduwkant van springen is je omhoogstorten. Ik stort me omlaag, maar doe net alsof ik een sprong maak, en de jongen slaat zijn armen om me heen zoals wanneer hij uit school komt. Ik strijk zijn blouse glad en we gaan op de houten bank zitten die de vrouw van de boot ons aanwijst. Witgeverfde banken zonder rugleuning. Als dit een klein vliegtuig was, zou ik zeggen dat we plaats 2B en 2C hebben, de vrouw zit achterin aan het roer. In tegenstelling tot de keren dat we met een vliegtuig gingen, kijkt zij noch haar assistent, die zojuist in de kano is gesprongen, ervan op dat mijn zoon zwart is en ik wit ben.

Vlees, kleren, zout en planken voor een bed. Kaarsen, potloden, fruit en drie kisten levende kuikens. Mais, lakens, pannen en schoolboeken. In die volgorde reizen de benodigdheden van Bellavista. De koffers zijn volgestouwd met kaarsen, poedermelk en luiers. Kleding wordt hergebruikt. Een jurk kan een nieuw leven krijgen als rok, sjaaltje, kussen of vaatdoek. Waar het om gaat is dat mensen kunnen eten, slapen en, indien mogelijk, studeren.

De kano is ongeverfd. Een groot stuk mangrovehout met houtsnijwerk dat geen kleur nodig heeft. Onze zitplaatsen zijn niet overdekt, ik ben niet bang voor het water dat uit de hemel valt, ik vind het niet erg om nat te worden als de wolken een onweersbui laten vallen. Ik heb alleen een droge plaats voor de jongen nodig, misschien tussen de vrouwen op de achterste rij; slechts twee banken zijn overkapt met een luifel van dik zwart plastic.

De assistent van de stuurvrouw deelt zwemvesten uit. Ze ruiken naar natte kleren. Ik pak ze met geveinsde dankbaarheid aan. De vrouw naast ons, die door de vrouw van de boot met Carmen Emilia werd aangesproken, klaagt terwijl ze het zwemvest vaststnoert: 'Die zijn zeker weten nog nooit gewassen.' Maar de jongen voelt zich een superheld. Hij kijkt op iedereen neer. Ik controleer of hij het zwemvest correct heeft omgedaan en nog kan ademen. Hij vraagt of hij ermee naar school mag. Ik zeg dat dat niet kan, dat we het bij aankomst in Bellavista moeten teruggeven. Hij rolt met zijn ogen en gaat demonstratief met zijn armen over elkaar en zijn gezicht naar de jungle zitten.

Tien personen zijn in de boot gesprongen. Op de bank achter ons zit een tweeling met lange vlechten tot aan hun middel: Rossy en Mary, zo stellen ze zich voor. Rossy vraagt om een ander zwemvest, haar exemplaar sluit niet goed. De assistent brengt er twee zodat ze kan kiezen: een groen en een rood. Rossy doet het rode om en glimlacht naar hem, hij helpt haar het ding vast te gespen en loopt glimlachend terug naar achteren, waar hij zelf het groene zwemvest omdoet. De vrouw van de boot kijkt hem met een schuin oog aan.

Het wachten is op een man die afscheid neemt van zijn vrouw. Of misschien is het zijn moeder. Ze overlaadt hem met zegeningen, schikt de kraag van zijn overhemd, geeft hem een rolletje bankbiljetten. Ze kust hem op de mond. Zij is het die zijn overhemden strijkt: arm, maar niet armoedig. Wat zullen ze zeggen als hij slecht gekleed gaat? Dat zij niet genoeg van hem houdt.

De vrouw van de boot start de motoren, de handen die ons uitzwaaien worden steeds kleiner, we varen weg van de muziek in de stalletjes en om ons heen klinkt alleen nog het geluid van de boot.

Vanaf het water zie ik wat Quibdó overeind houdt: het verhaal van de woede van de rivier, de sporen die het water op het land en de kade achterlaat. Vrouwen aan het raam, toeschouwers die hun stoep al geveegd en het ontbijt voor hun echtgenoot al klaargemaakt hebben, en nu staan te kijken. Geluksvogels. Vrouwen die langs de rivier wonen, in huizen met een groot erf, bougainville langs het dak en dreinende kinderen in de keuken. Ze zorgen voor de rivier, ik meen dat ze tot haar bidden. Silhouetten van grote onderbroeken die in de patio's hangen, en het terrein rond het landhuis waar de heilige miskleden worden bewaard voor de preek die vandaag zal worden uitgesproken blijven achter.

De voeten van de stuurvrouw: twee gezwollen boomstammen met littekens van muggenbeten en oranje nagels die zich aan haar teenslippers vastklemmen. Je zou haar aan de kleur van haar teennagels kunnen herkennen. Als we schipbreuk lijden, zal ze dankzij haar nagels worden gevonden: 'Kijk,' zullen ze zeggen, 'daar is de

vrouw van de boot.' Ik verberg mijn voeten, zet mijn tas erbovenop; schaamte overvalt me zoals nachtelijke koorts. Ik heb nooit aan teenslippers kunnen wennen. De kordate, stevige vrouw inspecteert de motoren, de omvang van de wolken en de zakken van haar schort, waarin ze vast geld en iets te eten bewaart.

De jongen valt vrijwel meteen na het starten van de motoren in slaap. Bijwerking van het pilletje tegen reisziekte en de deining van de rivier. Hij zweet als hij slaapt. Ik wuif hem koelte toe, dep zijn voorhoofd met een zakdoek en kam zijn wenkbrauwen met mijn pink. Ik slik niet en knipper niet met mijn ogen, mijn beweging is alleen vanbinnen. Een traan welt op in mijn rechteroog en valt regelrecht op de wang van de jongen. De traan rolt naar zijn mond, bevochtigt zijn lippen en verdwijnt.

'De jongen heeft uw traan opgedronken,' zegt de vrouw die naast me zit, Carmen Emilia.

'Nou ja, ik heb hem nooit de borst kunnen geven,' antwoord ik.

Carmen Emilia doet alsof ze het niet gehoord heeft en kijkt naar de dreigende lucht. Misschien foetert ze in gedachten op een of andere heilige die ze bij zich heeft in haar tas. Ze klampt zich aan haar tas vast als aan een gebed. De bloemen op haar rok zijn flets, haar beige bh schijnt door haar witte blouse heen, die niet lang meer zal meegaan. De vrouw zweet ook en is zwart net als mijn zoon. Ze heeft borsten waarmee ze een hele school zou kunnen voeden. Ik ben opgegroeid met vrouwen zoals zij, vrouwen op wier kapsel de wind geen vat heeft als ze zich over de rivier buigen.

Het regent. De wolken rebelleren tegen de zon en regenen op ons neer. Het is geen hoosbui, hij maakt je niet nat; hij is onaangenaam en jeukt. Hij is ook niet koud. Warme regen, als de zweetdruppels van de jongen. Ik fluister dat ik een andere plaats voor hem moet zoeken zodat hij niet nat wordt, maar hij grijpt opnieuw mijn jurk vast. Hij ligt op mijn benen en is op een leeftijd dat kinderen te groot zijn om op schoot te zitten en te klein om een eigen stoel te krijgen. Of misschien ligt het aan mij en schat ik hem kleiner in dan hij is. Ik haal een doorzichtig stuk plastic uit mijn tas en leg het over hem heen. De vrouw van de boot mindert vaart en de passagiers die niet onder de overkapping zitten, openen hun zwarte, rode, paarse paraplu's. Grote alledaagse paraplu's. Ik heb geen paraplu bij me, maar de jongen is beschut. Carmen Emilia wil graag helpen en houdt de helft van haar paraplu boven mij. Het regenwater valt op mijn haar, op mijn schouders, op mijn witte jurk met blauwe streepjes. Ik zeg dat ik van de regen houd, maar evengoed bedankt, het lijkt dan net of ik met kleren aan heb gezwommen. Ze lacht, waarbij ze haar stralend witte tanden laat zien. Ze geeft zich gewonnen. Ze klapt haar paraplu dicht en zegt dat ze me gezelschap houdt in de regen.

De wind blaast de wolken naar de jungle, de regen is gestopt. Ik zie geen huizen meer, de bomen zijn nu anders, groene vlekken die de rivier begrenzen. De jongen draait zich om, kijkt me aan met zijn donkere ogen. Ik zie zijn neus door het plastic heen – klein, rond, plat – hij slaakt een zucht en fluistert: 'Zijn we er bijna?'

'Nee, we zijn net vertrokken.'

Carmen Emilia heeft haar ogen dicht. Ik weet niet of ze bidt of slaapt. Kan een volwassene bij dit kabaal slapen? Wind, afgekapte woorden, water dat tegen het hout klotst en de vrouw van de boot die luidkeels zingt – vals, met gesloten ogen – over een of andere sloerie die mannen van andere vrouwen verleidt.

Ik haal het plastic van de jongen weg, vouw het dubbel en spreid het uit voor onze zitplaats. Uit een wolke-loze hemel schijnt de zon op ons neer en droogt onze kleren. De geur van het zwemvest vermengt zich met mijn lichaamsgeur: ik ruik naar natte hond, evenals de jongen. Hem maakt het niet uit, hij kijkt geconcentreerd naar Carmen Emilia. Hij beweegt zijn handen voor haar gezicht om te kijken of ze slaapt of net doet alsof, zoals hij doet wanneer er iemand op bezoek komt. De vrouw wordt niet eens kriegelig.

De rivier slaapt, we varen over een tijger die me elk moment met huid en haar kan verslinden, mij en de jongen. Hoe vaak ik niet als klein meisje deze rivier getekend heb. Ik herhaalde tot vervelens toe dat het een van de diepste rivieren van de wereld is. Wat was ik daar trots op. Diep, belangrijk, gevaarlijk. Bij elke regenperiode in de bovenloop of in het dorp drong het rivierwater de keukens binnen, zette de school blank. Er ging geen week voorbij zonder dat er een meisje met natte schoenen naar school kwam. De nonnen merkten het en zeiden dat we onze schoenen moesten uittrekken en aan hen moesten geven. Zij legden de schoenen in de kantine te drogen, achter de koelkasten met de flesjes frisdrank. Als we thuiskwamen, kregen

we van onze moeder op onze kop omdat onze kousen vies waren.

De jongen valt in slaap en Carmen Emilia wordt wakker. Ze spert haar mond open als een berin, strekt haar handen uit en kamt haar haar. Ze pakt een banaan uit haar tas en biedt mij er ook een aan.

‘Hoe oud is hij?’

‘Wat?’ vraag ik.

‘Dat kind, natuurlijk. Slaapt u soms?’ antwoordt ze kauwend op haar banaan.

Ik houd van de smaak van overrijp fruit. Het heeft vlekken, rimpels, is wormstekig en beurs. Een vrucht met een strak velletje smaakt nooit zo goed als fruit dat al een tijdje gelegen heeft. Carmen Emilia zegt dat ik, nu we vertrouwd met elkaar zijn, wat over de jongen moet vertellen. Mensen vragen altijd dingen om een reden te hebben hun eigen verhalen te vertellen, die ze in de loop van de jaren hebben bedacht. Ik ken haar niet, maar we hebben nog een heel stuk rivier voor de boeg. Dus slaak ik een zucht, strek mijn benen en beantwoord de vraag achter de vraag.

‘Sinds de jongen er is, heb ik meer nachten naast zijn bed doorgebracht dan in mijn eigen bed, ik heb over zijn ademhaling gewaakt, die warme puppyadem die zijn kleine neusje in en uit stroomde, was voor mij reden genoeg om te gaan werken en hem alles te geven wat hij me maar kon vragen, alles wat ik in zijn donkere ogen kon lezen. Op een ochtend, nadat ik slecht geslapen had naast zijn bed, werd ik wakker van zijn snikken.

“Waarom ben ik zwart en jij wit?” vroeg hij me. Hij was vier en ik was niet op die vraag voorbereid. Als ik

hem in mijn buik had gedragen, als ik hem zelf had ge-
baard, zou het niet minder moeilijk geweest zijn om
antwoord te geven. Misschien had ik dan gezegd dat er
op de wereld mensen in allerlei kleuren zijn en dat als
die mensen samenkomen er nieuwe kleuren worden
geboren. Dat zijn papa zwart is en ik wit, dat hij het
beste van ons beiden heeft gekregen, zijn papa's huids-
kleur, zijn mama's ogen en manier van lopen. Maar hij
heeft geen vader en hij is niet uit mijn lichaam geboren.'

Carmen Emilia laat haar blik niet afdwalen, ze kan
goed luisteren. Ze pakt de bananenschil uit mijn han-
den en gooit hem met een grote boog weg. Ik weet niet
of ze me gelooft. Ze staart naar de rivier, die donker-
bruin is, zoals het hout van de kano. Na een korte stilte
ga ik verder: 'Hoe gaat dat als iemand zonder moeder
opgroeit? Zorgt de wind voor hem? Een lerares, de
vrouw van de winkel op de hoek? Wie leert hem te bid-
den, bang te zijn, te stoppen met dagdromen? Wie zegt
tegen hem: jongen, zo iets doe je niet! Wie snijdt zijn
vleugels af en wie naait ze weer aan? Wie zet hem met
beide benen op de grond? Geen moeder hebben is soms
hetzelfde als er wel een hebben. Een moeder is iets wat
pijn doet. Ze is wond en litteken. Voor een kind is een
moeder degene die hem vraagt of hij melk of chocola-
demelk wil, die hem een standje geeft als hij op blote
voeten door het huis loopt, die de soep eerst voorproeft,
haar tong brandt en wacht tot de soep een beetje is afge-
koeld. Een moeder is degene die er voor hem is.

Die dag stuurde ik hem niet naar school.

In de tuin, naast de limoenboom, zette ik de houten
tafel neer waaraan ik toen altijd werkte. Ik pakte kleur-

potloden en vellen papier en liet de jongen tegenover me zitten. Voordat ik hem de waarheid vertelde, vroeg ik hem lijnen in allerlei kleuren te tekenen. Hij gebruikte een heleboel groen, tekende bruine en blauwe cirkels. Hij vulde het vel met oranje, geel, roze, zwart, rood, beige en donkerbruin. De punt van het hemelsblauwe potlood brak. Met het volgekleurde vel papier op tafel vertelde ik hem dat de wereld er zo uitziet, bontgekleurd, en dat de mensen erbij horen, dat we natuur zijn.

“Ben ik een boom?” vroeg hij.

“Een boom met ogen en voeten en een tong,” zei ik.

“En wat ben jij?” vroeg hij lachend.

“Wat denk jij?” Ik ging staan zodat hij me helemaal kon zien.

“Een mama, natuurlijk!” riep hij.

Toen ging ik naast hem zitten en vertelde hem de waarheid.

“Jij bent zwart en ik ben wit omdat je twee mama’s hebt: de ene is de zwarte vrouw die je negen maanden in haar buik heeft gedragen en je op de wereld heeft gezet. De andere ben ik, die elke dag voor je zorgt sinds je een baby’tje was.”

De jongen keek naar de limoenen terwijl hij luisterde.

“De vrouw die jou op de wereld heeft gezet kon niet bij jou, bij ons, blijven,” zei ik.

Ik pakte een vel papier en tekende twee vrouwen: de ene wit en de andere zwart, en een jongetje, ook zwart.

“Dit is je zwarte mama, dit is je witte mama en dit ben jij,” legde ik uit.

Dat hij veel geluk had, want bijna alle kinderen hadden maar één mama en hij had er twee, zei ik ook. Hij

haalde zijn neus op, leek tevreden en overtuigd. Ik wist het op te lossen door te zeggen dat het iets van God was, maar ik had hem al eerder uitgelegd dat we Gods stem alleen vanbinnen hoorden, om acht uur 's avonds, voor het slapengaan. Wie zou hem antwoord geven als hij hardop en om tien uur 's ochtends tegen God praatte?

Ik vroeg hem zijn eigen tekening te maken. Naast twee moeders en een kind vulde hij het vel papier met groene cirkels, limoenen. Voordat hij klaar was, wees hij naar mijn silhouet en zei: "Ma, je bent haast niet te zien."

"Wit is een saaie kleur. Teken maar een jurk voor me."

Vervolgens tekende hij met alle kleuren op het wit. Mijn silhouet leek wel een lapjesdeken. Maar in het midden vormden alle kleuren samen zwart.

Tot slot vroeg hij me of zijn andere moeder cadeautjes zou meebrengen als ze bij ons op bezoek kwam. Vast wel, zei ik.

'Heeft hij vaker naar zijn zwarte moeder gevraagd?'

'Nee. Maar ik heb de twee tekeningen van die dag ingelijst en in zijn slaapkamer opgehangen. Hij weet dat hij twee moeders heeft, maar we hebben het er verder niet over. Ik weet dat hij op school zegt dat hij twee moeders heeft als ze hem vragen waarom hij een moeder zoals ik heeft, en de anderen uitlacht omdat zij er maar één hebben. Hij rent weg, verstopt zich in de wc en huilt. Hij weet niet waarom, maar hij huilt.'

De zon brandt, de bomen wedijveren met het water: ze willen erin doordringen, ruimte afpakken van de Atrato. Het krijsen van een vogel klinkt, steeds harder, ik

ben bang dat het de jongen wakker maakt. Carmen Emilia wijst naar een boom, zegt dat het een grijsge-streepte buizerd is. Ze wijst nog een boom aan en daarna nog een. Ze zegt ook dat het jammer is dat je niet hoort of een vogel zingt of huult. Ik zeg niets. Straks wordt mijn jongen nog wakker.

‘Vindt u het fijn om wit te zijn?’ verbreekt ze ineens de stilte.

Ik haal mijn hand over het haar van de jongen, schik zijn blouse recht en trek hem zijn groene schoenen uit. De vogel zingt niet meer. Ik kijk Carmen Emilia aan en vertel haar een verhaal uit mijn jeugd.